

Infoblad april 2011

Beste lezer,

Hier zijn we dan weer met een nieuw infoblad, met de laatste nieuwtjes vanuit de vereniging Anna Timmerman vzw.

De aandachtige lezer zal wellicht opgemerkt hebben dat wij een nieuw logo hebben. We zijn fier met dit duidelijk en mooi logo dat bestuurslid Tinne Eeckels voor ons maakte. Het logo wordt gebruikt voor de nieuwe folder (te downloaden op www.annatimmerman.be), de website van de vereniging en verder op alle briefwisseling en verslagen van vergaderingen van de bestuursorganen.

Ondertussen is de vorming van de lesgevers "haptic communication" door vzw Informant afgelopen. Jos (samen met tolken Elke en Annie) en Peter (met tolk Koen) zijn klaar om les te geven in "social haptic communication". Er werd een folder gemaakt specifiek om dit vormingsaanbod bekend te maken (zie www.annatimmerman.be). Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan de geschreven cursus. Het vraagt heel wat creativiteit, inzicht en tijd om al de haptische tekens duidelijk te omschrijven en in woorden weer te geven. We willen dat de cursus ook voor mensen die de DVD niet kunnen bekijken, toegankelijk is. Met dank aan Annie en Carine voor hun inzet en de toffe samenwerking. Ook bekijken we nu met het SEN hoe we de vorming beter kunnen bekend maken en promoten. Het is de bedoeling dat veel mensen de meerwaarde van haptics leren kennen en de techniek gaan toepassen in hun contacten met doofblinde mensen.

Op zaterdag 7 mei richten wij tijdens de reva-beurs in Flanders Expo te Gent twee korte workshops haptic communication in voor alle geïnteresseerden. Van 14u00 tot 15u00 en van 15u30 tot 16u.30 kan iedereen kennis maken met social haptic communication. De verschillende haptische tekens worden getoond en de bezoekers krijgen de tijd om die in te oefenen. Iedereen welkom. Inschrijven is niet nodig.

De nieuwe webapplicatie van het CAB is sinds kort in gebruik. Zowel voor de tolkgebruikers, de tolken als voor de medewerkers van het CAB biedt deze applicatie heel wat voordelen. Alle tolkgebruikers ontvingen een brief van het CAB met hun gebruikersnaam en paswoord. Deze applicatie blijkt voor sommige mensen van onze doelgroep niet toegankelijk. Het blijft echter wel mogelijk om tolkaanvragen op de vertrouwde manier te doen. Via het oude webformulier (te vinden op http://www.cabvlaanderen.be/f_form_aanvraag.aspx?pag=form_aanvraag)

kan men nog steeds een tolk aanvragen. Als het CAB dan een tolk heeft gevonden, of als het CAB geen tolk heeft gevonden, zal je hiervan per e-mail verwittigd worden. De mensen die hun tolk wel via de webapplicatie aanvragen, ontvangen geen bevestiging per e-mail maar zien het online of er een tolk is gevonden of niet.

In dit infoblad kun je enkele boeiende reisverhalen lezen. Deze verhalen tonen aan dat doofblinde mensen als ze voldoende en aangepaste ondersteuning krijgen van tolken en assistenten, aan heel wat activiteiten kunnen meedoen, ook al lijkt dit helemaal niet vanzelfsprekend.

Verder vind je het getuigenis van Lieve, mama van Marie, dat vorige zomer in "Dag Allemaal" verscheen. Ongetwijfeld doet het gezin er alles aan om Marie een veilige en warme thuis te bieden. Toch stellen ouders zich soms de vraag: zijn we goed bezig? Is ons kind gelukkig?

Ook is er een artikel over communicatiehulpmiddelen voor doofblinde mensen die braille kennen. Verder enkele informatieve artikels uit de krant.

Ten slotte is er de activiteitenkalender met onder meer de aankondiging van de Europese vakantie in Finland en de activiteiten van de Helen Keller Club.

Veel leesplezier.

Peter Vanhoutte, voorzitter vzw Anna Timmerman

1. REISVERSLAG VAN JOS WEEMAELS Lapland (31/01 tot 17/02/2010)

Toen ik hoorde dat de “Dove Trekvogels” een reis zouden organiseren naar Lapland wou ik heel graag meegaan. Ik heb altijd graag het avontuur opgezocht. Maar om mee te kunnen, moest ik natuurlijk een geschikte begeleider-tolk vinden die zo’n uitdaging ook ziet zitten. Elke, mijn persoonlijk assistente, was meteen bereid mij te begeleiden op dit avontuur. We schreven ons in met 10 personen, 8 dove mensen, ik als doof-blinde en Elke om mij te begeleiden.

DAG 1 AANKOMST

We hadden een vlucht Zaventem-Kuusamo (Finland) om 14u50. Elke en ik hadden afgesproken in het station Gent-Sint-Pieters. Van daaruit zouden we samen met de trein tot Zaventem rijden. We waren later dan het afgesproken uur, hierdoor waren de anderen al ingecheckt. Jef, de reisbegeleider, stond ons op te wachten. Hij begeleidde ons door het doolhof van Zaventem.

Zo kwamen we een half uur later bij de rest van de groep, die ondertussen al volop kennis had gemaakt met elkaar.

Iedereen stelde zichzelf voor en kwam mij een hand geven. Dit was het eerste contact met de groep. Enkele personen kenden mij nog van vroeger, toen ik nog goed zag.

De meeste personen wisten totaal niets van doof-blindheid af.

De vlucht duurde 3 uur. Tijdens de vlucht heb ik met enkele doven een goed gesprek gehad, enkele probeerden 4-handengebaren. Ikzelf kom uit Vlaams-Brabant, maar er waren personen uit Brugge,

Gent en Antwerpen. Doordat ik niet meer kan liplezen was het voor mij soms moeilijk om de vierhandengebaren en de mimiek van de anderen af te lezen. Ze stelden mij allerlei vragen over mijn doofblindheid. Ik vind het altijd positief als mensen daarover willen praten. Doordat het contact zo vlot verliep, voelde ik mij echt op mijn gemak. Ik vraag mij wel vaak af wat mensen over mij denken, maar doordat ik de mimiek niet meer kan zien, is het voor mij moeilijk om dit weten. Wanneer ik over mijn situatie vertel is het zeker niet mijn bedoeling om medelijden op te wekken, maar vaak voel ik dat dit wel zo is. Soms probeer ik dit te voorkomen door eens iets luchtigs of grappigs te vertellen en zo mijn situatie te relativieren. Toen we uit het vliegtuig stapten, lag er een dik pak sneeuw en was het ijsig koud. We hadden natuurlijk ook geen aangepaste kledij. Ik dacht: "Hoe gaan we het hier een week volhouden?" Maar dat was natuurlijk een deel van het avontuur ...

In de luchthaven van Kuusamo stond iedereen klaar om Elke en mij te helpen met de bagage. Iedereen was heel vriendelijk en behulpzaam. Dit gaf Elke een gerust gevoel, want zij had zich op voorhand ook vaak afgevraagd hoe het allemaal zou lopen ... Het was voor haar ook de eerste keer dat ze met een doof-blinde persoon op vakantie ging.

Vanuit Kuusamo moesten we nog 120 km met de bus naar ons dorpje Salla. Er lag een dik pak sneeuw, er werd ons verteld dat de wegen hier nooit worden bestrooid. De bus reed wel 110 km per uur. Alle voertuigen zijn hier uitgerust met sneeuwbanden, maar toch, we waren allemaal erg onder de indruk van zijn rijstijl. Na anderhalf uur rijden kwamen we aan in 'Sallatunturi Tuvat', ons vakantieverblijf. We verbleven er in charmante houten chalets. Doordat het ondertussen al 21u was (in Fins Lapland is het 1 uur later dan hier in België), zetten we onze koffers snel in de chalets om dan samen iets te gaan eten in het plaatselijke restaurantje. Op de menukaart stonden veel Finse specialiteiten: rendier, verschillende soorten vis zoals zalmforel, witvis, baars ...

Dit was de eerste keer dat we met de ganse groep samen aan tafel zaten. Ik voelde mij meteen op mijn gemak (met Elke naast mij, die zich over mij ontfermt). Het eten smaakte mij super. Elke en ik wilden deze week zoveel mogelijk typisch Lapse gerechten proeven. We hadden afgesproken om elk iets anders te bestellen en dan te delen. Ik bestelde vis, het smaakte heerlijk. Elke was nog even naar

het toilet, en tegen de tijd dat ze terug kwam had ik alles zelf opgegeten ... Elke was ontgoocheld. Sorry, Elke. Ik dacht: "Onze vakantie begint al goed ..."

Met een voldaan gevoel, (het eten was lekker, de groep viel goed mee) stapten we terug naar de chalets. De koude bleef me verbazen. We genoten van het dikke witte sneeuwtapijt en het prachtige winterweer, zalig ...

DAG 2 RENDIER - SAFARI

Onze eerste dag in Lapland, -10°.

Om 8u 's morgens hadden we een afspraak aan de receptie. We zouden onze speciale pakken krijgen om ons de ganse week te beschermen tegen de kou.

Nadat we de pakken hadden gekregen, zijn we allemaal samen gaan ontbijten in het restaurant. Een ontbijtbuffet met lekkere broodjes, beleg, fruit, een eitje, Lapse romige yoghurt,... We smeerden ook enkele broodjes extra voor 's middags en smokkelden die via jas- en broekzakken voorzichtig naar buiten.

Na dit stevig ontbijt stapten we terug naar onze chalet, kort na de middag spraken we af aan de receptie voor onze eerste activiteit. Ik had dus wat tijd om onze chalet beter te bekijken, want het is belangrijk voor mij om alles eens rustig te kunnen verkennen. Er was een woonkamer met een kookhoek met in het midden een open haard, een badkamertje met een douche en een sauna, 2 slaapkamers en een toilet. Elke beschreef alle kamers en liet mij alles voelen. Alles kreeg zijn vaste plaats, dat is heel belangrijk voor mij.

Ook Elke moest hier rekening mee houden.

Ondanks alles liep ik toch wel wat verloren ... Gelukkig bleven we de ganse week op dezelfde plaats logeren.

Na de middag werden we met een klein busje naar het Rendierpark gebracht, 3 km verderop. Twee Finse jonge mannen, Lars en Karska zouden ons vandaag op rendiersafari begeleiden. Per persoon kregen we 1 rendier met 1 slee. Besturen moesten we niet echt doen omdat de dieren elkaar gewoon volgden, maar Elke vroeg toch of het niet mogelijk is dat wij samen in 1 slee zouden zitten, zodat Elke mij kon vertellen wat er allemaal te zien is. Wij kregen Kaapo, het sterkste rendier, 8 jaar oud en een prachtig gewei. Eerst kregen we van Lars de instructies hoe we de rendieren moesten

vasthouden wanneer we stilstaan en hoe we ze kunnen aanmanen om te rennen. Vooraleer in de slee te gaan zitten, nam ik even de tijd om de rendieren en de slee te betasten. De rendieren waren kleiner dan ik had verwacht, ongeveer de grootte van een pony. Het rendier dat wij kregen had een gewei van wel een meter hoogte. De sleen waren van hout, net breed genoeg voor 2 personen, met rendierhuiden op de zitting voor de warmte.

We maakten een tocht van ongeveer 6 km. We reden langs heuvelachtige sparren- en dennenbossen. Onderweg stopten we bij een rendierboerderij waar we de kleine schattige rendiertjes konden aaien en voederen met berkenbladeren.

Dit was onze eerste tocht door het prachtige Finse landschap. Door de sneeuw is er vaak een blauwe schijn in de lucht.

Onderweg stopten we aan een typische "Kota". Dit is een hut van de Sami, de echte Lapse bevolking. Momenteel leven er nog zo'n 7000 Sami in Finland. Een Kota lijkt op een indiaanse tipi, maar dan in hout. Er is een kleine deur om binnen te gaan, er zijn geen ramen. Een Kota kan 3 tot 8m diameter hebben. In het midden wordt een groot vuur gemaakt. Helemaal bovenaan, in de nok, is een gat voor de rook. Boven het vuur werd een grote pot warme chocolademelk en koffie gemaakt. We kregen ook elk een stuk echte Lapse cake, lekker om te soppen in de chocomelk. Gezellig rond het vuur konden we ons opwarmen terwijl Lars, de begeleider, ons wat vertelde over Lapland.

Toen we terugkeerden was het al bijna donker. Deze tijd van het jaar is het licht van 9u tot 15u30. Zo lijken de avonden veel langer, dat is toch wel wat wennen. Die avond kookten Elke en ik ons eigen potje. 's Avonds nodigden Jef en Marc ons allemaal uit voor een drankje bij het haardvuur in hun chalet. Dit was de eerste echte avond samen, tijd om elkaar wat beter te leren kennen. Iedereen vroeg mij honderduit over mijn doof-blindheid. Het was allemaal nieuw voor hen, ze waren heel benieuwd naar mijn manier van leven en communiceren. Door de combinatie van het haardvuur en de ondervraging (niet negatief bedoeld hoor!) , kreeg ik het verschrikkelijk warm... maar ik vind het altijd positief als mensen mij vragen stellen en open staan voor mijn verhaal.

Vroeger dan de anderen zijn Elke en ik naar onze chalet teruggekeerd. Het is voor mij enorm vermoeiend omdat er zoveel nieuwe indrukken zijn en ik mij steeds extra moet concentreren om alles te

kunnen volgen. Ook Elke was doodmoe na zo'n lange en intense dag. Ik was benieuwd wat morgen zou brengen ...

DAG 3 HUSKY - SAFARI

Vandaag iets kouder dan gisteren, maar de koude voelt hier gans anders aan dan in België. Veel draaglijker, droger en geen wind. We schrikken dat de thermometer -12 toont. Het had de ganse nacht gesneeuwd.

De komende 2 dagen gingen we op husky-safari. We vertrokken om 10u en waren rond 15u terug. We maakten een tocht van ongeveer 25 km.

We vertrokken weer vanaf het rendierpark. De komende 2 dagen zullen 2 Finse meisjes ons begeleiden. Alvorens te vertrekken gaven ze ons de instructies om de hondenslee te besturen. Echt sturen moesten we niet doen, de honden kennen het pad en volgen de sneeuwscooter die voorop rijdt. Het komt er eigenlijk vooral op aan de honden op tijd af te remmen, want ze zijn super-energiek en willen gewoon voortdurend lopen ...

Voor iedere slee werden 6 honden gespannen. Het zijn echte Husky's, prachtige dieren; wit, bruin, zwart of gevlekt, sommige met fel blauwe ogen, andere met bruine of zelfs 1 blauw en 1 bruin oog. Eén persoon zit in de slee, een tweede persoon staat achterop, hij bestuurt de slee. Die persoon moest dus op tijd de honden afremmen door met 1 of beide voeten op de rem te staan, bij een lichte helling bleef hij met 1 voet op de slee staan, en met de andere moest hij wat meeduwen, bij een steile helling moest hij van de slee springen en meelopen. Ik zat neer, Elke stond recht achter mij. Doordat het de ganse nacht had gesneeuwd lag er een dik pak verse sneeuw. De honden hadden het soms zwaar te verduren. Bergaf kon het nogal snel gaan en in de bochten moesten we de honden echt afremmen. Ongelooflijk hoeveel energie die beesten hebben, ze waren vaak niet te houden.

Eén keer ging de slee zo snel en liepen de honden naast het spoor waardoor Elke de slee niet recht kon houden. De slee kantelde om, ik viel met mijn gezicht helemaal in de sneeuw. Ik wist niet wat er gebeurde. Doordat Elke ook in de sneeuw was gevallen kon ze de slee niet afremmen en bleven de honden maar lopen en trekken, zo hard als ze konden. Gelukkig kon de bestuurder van de slee vóór ons onze honden te pakken krijgen en ze zo in bedwang houden ...

dat was schrikken! ... en achteraf ook lachen!

Maar wij waren niet de enigen die omkantelden, zowat iedereen moest eraan geloven! Nadien vertelden we uitgebreid wat we hadden meegemaakt, spannend en grappig! Het was een prachtige tocht, dwars door de ongerepte natuur. Hoe hoger we klommen, hoe dikker de pakken sneeuw op de sparren- en dennenbomen. Echt het Lapland zoals het bij ons wordt voorgesteld, sprookjesachtig ...

's Middags stopten we een uurtje voor de lunch. Tot mijn grote verbazing aten we buiten!? ... Ongelooflijk bij zulke temperaturen! Maar kou hadden we niet, enkel onze tenen. Vooral Elke had last van koude voeten, ondanks 3 paar kousen en speciale sneeuwschoenen..

De Finse meisjes maakten een put in de sneeuw, waarin ze een kampvuur maakten.

Daarrond werden dan de rendierhuiden uit onze sleëen gelegd zodat wij warm konden zitten. Als aperitiefje kregen we warm veenbessensap, heerlijk zo'n warm drankje ... Als voorgerechtje kregen we worst. De begeleidsters namen voor elk een berketak waaraan ze dan met hun zakmes een punt maken. Zo konden we elk onze eigen worst daarop steken en boven het vuur braden. Lekker met ketchup of mosterd. Nadien maakten de meisjes in een grote kookpot boven het vuur een heerlijke zalmsoep met dille. We schrokken van de grote klomp boter die ze er in deden. "Daar krijg je het lekker warm van", vertelden ze ons. De warme soep smaakte héérlijk na zo'n tocht. Het was toch wel koud, zelfs Jef zijn baardje was bevroren ...

Na de middagpauze wou ik zélf eens proberen om de slee te besturen. Alle vrouwen van onze groep vonden dat toch wel wat gevaarlijk. Die honden waren soms echt niet te houden en het was belangrijk snel te reageren. Enkel Jef zag dit wél zitten. Ik was héél blij dat hij er zo over dacht!

Na het aan de begeleidsters te hebben gezegd, zou ik het dus toch zelf eens proberen. Elke zat neer, en ik stond recht achterop. We maakten duidelijke afspraken hoe zij mij instructies kon geven : links, rechts, remmen, stop, bukken (voor de takken), lopen, meeduwen, ok! Ik voelde Elke denken: "Oei oei, als dat maar goed afloopt .. " (nadien vertelde ze mij dat ze er –bijna- van overtuigd was dat we zouden omkantelen, maar dat hield haar toch niet tegen

het mij zelf eens te laten proberen). Ik stond klaar voor de start, en luisterde aandachtig naar het startteken. Ik volgde Elkes bevelen (wat zij soms erg grappig vond). Alles verliep vlekkenloos. Het was een zalig gevoel om zélf achterop te staan en de slee te besturen, de honden trokken onvermoeibaar mijn slee vooruit, we haalden snelheid ... ik voelde de adrenaline stromen!

Twee kilometer voor de aankomst zeiden de begeleidsters dat het beter was om nu terug te wisselen. Het laatste stuk was een afdaling en dat vonden zij wat te gevaarlijk.

Ik wilde niet wisselen, ik vond het zalig om achterop te staan. Na wat gediscussieer heb ik er mij dan toch maar bij neergelegd en ben tot mijn grote spijt terug gaan zitten. Bij de aankomst kwam iedereen mij feliciteren omdat het zo goed was gegaan, maar ik was niet voldaan. Die laatste 2 kilometers had ik echt wel zelf gekund! Ook de begeleidsters zeiden dat ik het uitstekend had gedaan. Elke tolkte voor mij dat ik zo ontgoocheld was dat ik niet tot het einde had mogen sturen. Ze begrepen mij wel en beloofden mij dat ik morgen een groter en gevaarlijker stuk mocht rijden.

Na de tocht gingen we terug naar onze chalets om wat te rusten en ons wat op te frissen. Net als een klein kind bleef ik maar klagen over dat laatste stuk .. arme Elke, ze werd gek van mijn geklaag.. 's Avonds kookten Elke en ik in onze chalet, de anderen gingen naar een Italiaans restaurantje. Nadien spraken we af in de chalet van Ria en François. Bij een glaasje wijn en een stukje cake praatte we na over de voorbije dag. Het was voor iedereen heel fijn geweest. De avonden waren steeds heel gezellig en er werd veel gelachen.

Om 12u vond Jef dat het wel tijd was om te gaan slapen. Hij gaf iedereen een kruisje op ons voorhoofd en we vertrokken elk naar onze eigen chalet.

DAG 4 2e DAG HONDENSLEE

Vandaag gingen we voor de tweede dag op husky-safari. We maakten opnieuw een tocht van zo'n 25 km. Doordat het gisteren zo goed meegevallen was om zelf te rijden, spraken Elke en ik onmiddellijk af om regelmatig af te wisselen. Het is veel leuker om de slee te besturen, op die manier ben je actief bezig en krijg je het minder snel koud. Vandaag was tot nog toe de koudste dag, we haalden – 17°. Het sneeuwde de hele dag. We klommen ook een stuk hoger

dan gisteren. Hoe hoger we kwamen, hoe dikker de pakken sneeuw waarmee de bomen bedekt waren, soms herkende je de vorm van de boom zelfs niet meer, het was als één bol sneeuw.

Héél mooi, echt winters ...

Deze middag stopten we aan een Kota voor de lunchpauze. We waren allemaal heel blij dat we ons even konden opwarmen aan het open vuur. Vandaag kregen we een variant van de populaire bbq-worst : worstensoep.

Tijdens de pauze vertelden de begeleidsters ons over hun werk en over het leven van de husky's. Interessant om te horen. Ook wij vertelden over onze belevenissen op de slee. Anja had het strafste verhaal : Anja bestuurde de slee, Nicole zat voorin. Plots viel ze van de slee waardoor de honden steeds maar sneller gingen rennen. Anja maar lopen, maar het was onmogelijk die honden bij te houden, dus begon ze maar te roepen zodat iemand de honden kon tegenhouden. Nicole bleef rustig zitten, genietend van een prachtige tocht, zij had nog helemaal niets gemerkt. Gelukkig kon de bestuurder van de slee vóór hen de honden op tijd tegenhouden. Anja was ondertussen héél ver achterop geraakt, ocharme ... Gelukkig wilden François en Ria (die achter hen kwamen en alles hadden gezien) haar een lift geven en geraakte ze zo weer bij haar eigen slee. We moesten allemaal hard lachen wanneer Anja ons haar spannend avontuur vertelde.

Na de middagpauze waren we voldoende opgewarmd om aan het tweede deel van de tocht te beginnen. Elke liet mij het volledige tweede deel besturen. Ze zei dat zitten voor haar ook goed is omdat ze kan rondkijken en genieten van de natuur, wat voor mij natuurlijk helemaal anders is. Dit vond ik wel lief, dankjewel, Elke. Het ging bijna de ganse weg bergaf. Het ging razendsnel, ik kreeg echt een kick. Elke en ik hebben ook heel wat gelachen die tocht, want zij vond het blijkbaar leuk om mij te commanderen : "Lopen! Sneller!"

De Finse begeleiders hielden ons nauwlettend in het oog. Het was voor hen de eerste keer dat ze een groep doven begeleidden. Ze vonden het heel speciaal, vaak ook grappig, het contact liep echt goed. In het verleden was er één keer een blinde persoon mee geweest op de hondensleeën, maar die had de slee niet zelf bestuurd.

Dat ik het wél zelf wou proberen, en dat het nog zo goed lukte vonden ze heel indrukwekkend.

Ik ben hen heel dankbaar dat ze Elke en mij vertrouwden en mij zo de kans hebben gegeven dit zelf te ervaren. Het was een fantastisch gevoel.

Toen we terug aan de chalets waren, zijn we allemaal in de sauna geweest. We kwamen zelfs op het idee om sneeuw en ijs mee te nemen in de sauna. Zalig!

's Avonds zijn we met z'n allen iets gaan eten in het dichtste restaurantje. Morgen de sneeuwwandeling, we waren al benieuwd ...

... wordt vervolgd in het volgende infoblad.....

Verlag: Jos Weemaels

2. MOBIELE COMMUNICATIEMIDDELEN VOOR DOOFBLINDE MENSEN

Communiceren als je doofblind bent, is niet vanzelfsprekend. Er zijn een aantal mogelijkheden om met doofblinden te communiceren zoals het lormalfabeth, vingerspellen, 4 handengebarentaal en een computer met brailleleesregel. Maar je neemt niet altijd je laptop en brailleleesregel even mee als je bij de burens op visite gaat. Bovendien beheersen de meeste mensen niet of onvoldoende de communicatiemethode die je gebruikt.

Voor mensen die braille beheersen bestaan er een aantal hulpmiddelen, zowel voor directe communicatie als voor communicatie op afstand.

Directe communicatie

De screen braille communicator

De Screen braille Communicator maakt tweezijdig communicatie mogelijk tussen doofblinden en “ziende” personen. De werking is zeer eenvoudig en voor iedereen begrijpelijk, ook voor mensen die niet gewend zijn aan het gebruik van computers. De doofblinde persoon moet braille beheersen om met de screen braille communicator te kunnen werken.

Een ziende persoon typt een tekst in d.m.v. het Azerty-toetsenbord, deze tekst wordt opgeslagen in het apparaat. De doofblinde kan daarna in eigen tempo deze tekst uitlezen en typt dan het antwoord in d.m.v. de brailletoetsen.

De screen braille communicator is klein, licht van gewicht en werkt op oplaadbare batterijen. Dit maakt hem zeer handzaam en bevordert de mobiliteit van de doofblinde. Het toestel is ontwikkeld in samenwerking met gespecialiseerde instellingen voor doofblinden.

De prijs van de screen braille communicator bedraagt Euro 1950,- incl. BTW. adaptor/oplader en etui inbegrepen.

Het toestel staat op de refertelijst van het VAPH en kan dus worden terugbetaald.

Meer informatie op Internet:

www.lagardecommunication.com

www.google.com "screen braille communicator"

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

C. Lagarde - clagarde@xs4all.nl - www.lagardecommunicatie.nl

De braillestar in combinatie met een computerklavier

De braillestar is een autonoom brailletoestel, dat ook als brailleleesregel bij een computer gebruikt kan worden. Men kan ook een computerklavier koppelen aan de braillestar en zo bekom je een uitstekend communicatiemiddel. De gesprekspartner typet op het klavier wat hij wil zeggen en de tekst verschijnt simultaan in braille op de braillestar. De doofblinde persoon antwoordt gesproken. Dank zij dit hulpmiddel en een schrijftolk kan de doofblinde persoon aan vergaderingen, lezingen en vormingen deelnemen.

Smartphone uitgerust met een schermuitleesprogramma gekoppeld aan een brailleleesregel

Het handige van een smartphone en brailleleesregel met invoermogelijkheid is dat de ziende de smartphone kan gebruiken en de doofblinde de brailleleesregel. De ziende kan tekst invoeren via het toetsenbord van de telefoon en de tekst aflezen op het scherm. De doofblinde kan de tekst invoeren via de invoertoetsen van de brailleleesregel en de tekst op de brailleleesregel aflezen. Wel zal de doofblinde van tevoren duidelijk moeten maken dat ieder zijn bericht eindigt met bijvoorbeeld een punt, zodat de twee communicatiestromen niet door elkaar kunnen gaan lopen. Dit kan hij doen door dit te melden in de eerste zin.

Communicatie op afstand

In het vorige nummer van het infoblad kon u lezen dat een smartphone uitgerust met een schermuitleesprogramma, draadloos verbonden met een brailleleesregel het mogelijk maakt om sms-jes te schrijven en te lezen. In infovisiemagazine van december 2010 lazen we een interessante samenvatting van een vergelijkende studie waarbij vier verschillende modellen leesregels werden getest op gebruiksvriendelijkheid en meeneembaarheid. Dit artikel kunt u via me bekomen. Hier vermelden we slechts dat ook de andere communicatiemogelijkheden van de smartphone zoals chatten, e-mailen en internetten toegankelijk zijn voor doofblinde mensen die braille beheersen. Zo kunnen zij ook onderweg en op verplaatsing mensen contacteren, overall hun emails checken en informatie opzoeken op internet. Dit vergroot hun autonomie, zelfstandigheid en participatiemogelijkheden aanzienlijk.

Peter Vanhoutte

3.

SAMENWERKING THUISBEGELEIDING PERSPECTIEF (Begeleidingscentrum Spermalie) en CENTRUM VOOR VISUELE REVALIDATIE EN LOW-VISION GENT

Reeds enkele jaren bestaat in Gent een revalidatiecentrum voor mensen met een visuele beperking. Daar kunnen mensen die slechtziend of blind zijn terecht voor revalidatie. Dat kan zijn voor het aanpassen van hulpmiddelen, het leren gebruiken van deze hulpmiddelen, brailletraining, training in het gebruik van computer, mobiliteitstraining, training van zelfredzaamheid, enz.

Het revalidatiecentrum werd nu en dan ook geconfronteerd met doofblinde personen die revalidatie vroegen. Al snel ondervond men dat dat toch iets anders is dan horende mensen met een visuele beperking. Zo was bijvoorbeeld de verplaatsing naar het revalidatiecentrum vaak een probleem, men leerde ook hoe anders de communicatie is, hoeveel meer tijd er nodig is en hoe belangrijk het is dat de revalidatie verloopt in de vertrouwde omgeving.

Verder vroeg men zich af hoe men revalidatie zou kunnen bieden op het vlak van communicatie.

In de thuisbegeleiding Spermalie krijgt men geregeld vragen van doofblinde personen, vooral volwassenen met het ushersyndroom. De capaciteit van de thuisbegeleidingsdienst is vrij beperkt en er is vaak een wachttijd. Doofblinde mensen vragen een intensieve begeleiding, zeker wanneer vaardigheden moeten aangeleerd worden. De dienst vond dat dit soort vragen soms onvoldoende beantwoord werd en dat er soms een stuk expertise ontbreekt.

Vanuit de twee diensten groeide dus een vraag. In verkennende gesprekken stelden we vast dat het aanbod en de mogelijkheden van de thuisbegeleidingsdienst en het revalidatiecentrum elkaar erg goed aanvulden. Daarom hebben we besloten om voor doofblinde mensen nauwer te gaan samenwerken. Een medewerker van de thuisbegeleidingsdienst werd ook betrokken in de werking van het revalidatiecentrum. We maakten afspraken hoe thuisbegeleiding en revalidatie elkaar zouden kunnen aanvullen en nu starten we het revalidatieproces met enkele doofblinde personen op.

Inmiddels leren we dat deze combinatie erg zinvol is en betere revalidatiemogelijkheden schept voor doofblinde mensen. Wanneer thuisbegeleiding en revalidatie voor een bepaalde persoon samen ingezet worden, dan ontstaat de mogelijkheid om wat de persoon van een specialist op het vlak van visuele beperking aanbrengt te vertalen en in te oefenen en dit geeft een veel beter resultaat.

We hopen in de toekomst de samenwerking te versterken op het vlak van communicatietraining.

Indien doofblinde personen vragen hebben naar revalidatie bijvoorbeeld i.v.m. hulpmiddelen, communicatie, braille, computergebruik, mobiliteit, zelfredzaamheid, ...dan kunnen ze contact opnemen met de thuisbegeleiding (liesbet.maerten@mpi-spermalie.be) of met het centrum voor visuele revalidatie (ludwine.wouters@uzgent.be)

Het revalidatieproces kan pas starten nadat er een bilan opgemaakt is. Via enkele sessies in het centrum in Gent wordt een beeld gevormd van de mogelijkheden, de beperkingen, de concrete vragen en van de wijze waarop dit kan uitgevoerd worden. Dan volgt een plan. Het centrum organiseert revalidatiesessies in het centrum in Gent, maar kan ook aan huis komen. Indien er tegelijk ook thuisbegeleiding is, kunnen beide ondersteuningsvormen elkaar aanvullen en versterken. Een volwassen persoon met een visuele beperking kan 6 periodes van max. 50 revalidatiesessies krijgen

Door: Paul Bulckaert

4. TUSSEN DE MENSEN: Doof en blind geboren: Liefes dochter groeit op in complete isolement.

“Marie is soms zo boos en gefrustreerd dat ze zichzelf pijn doet”

In België leven er zo'n twintig mensen die doof en blind geboren zijn. Vaak met een normale intelligentie, maar door hun handicap grotendeels afgesloten van de buitenwereld. Daardoor is communicatie zeer moeilijk. Ook Marie (16) kwam doof-

blind ter wereld. 'De ergste straf die een moeder kan krijgen', zegt haar moeder Lieve Baert (44).

Foto: Marie en haar moeder

Marie zit met haar volle besef gevangen in een lichaam dat beeld en klank buiten houdt. Afgesloten van de wereld en de mensen rondom haar. 'En dat is enorm pijnlijk' zegt Lieve. 'Voor iedereen die van haar houdt. Want we zullen nooit echt met Marie kunnen communiceren. Maar vooral voor haarzelf moet dit moeilijk om dragen zijn. Alleen, niemand kan inschatten hoe Marie dit beleeft' Marie komt tijdens ons bezoek naar ons toen, ze geeft ons een knuffel en een kus. 'Marie doet dat altijd bij mensen die ze voor eerst ontmoet', zegt Lieve. 'Vooral kleinere kinderen schrikken daarvan'. Ze ziet ons niet, hoort ons niet, maar blijkbaar voelt de situatie voor Marie momenteel veilig en goed aan. Maar wat er écht in haar omgaat, kan ze niemand vertellen. Marie weet ternauwernood hoe haar omgeving eruitziet of hoe de wereld klinkt. 'Soms kijk ik naar haar en dan vraag ik me af wat zee nu denkt en voelt', zegt haar moeder. Marie communiceert vooral met de tast. 'Daarom knuffelen we haar veel.'

Koningswens.

Op 19 december 1993 kwam de koningswens van Lieve Baert en haar man Martin Pay (56) uit. Twee jaar daarvoor hadden ze hun eerste zoon Thomas (18) gekregen en nu was hun gezin verrijkt met een prachtige dochter. De gangbare onderzoeken tijdens de zwangerschap hadden de dokters niets ongewoons getoond. Zelfs kort na de geboorte leek alles prima in orde met Marie. Wél hadden de artsen Martin terloops verteld dat zijn pasgeboren dochtertje een klein spleetje had in haar zacht gehemelte. 'Dat leek echter zo banaal dat de dokters het niet eens aan mij meldden', zegt Lieve. 'Ze

zouden het wel snel dichtnaaien en Martin kreeg te horen dat er voor de rest niets aan de hand was. Wel zouden ze even Maries ogen controleren, want baby's met een speeltje in het gehemelte hebben soms ook nog andere problemen. Maar we hoefden ons totaal geen zorgen te maken'.

Intussen zijn we zestien jaar verder, maar wat herinner je je nog van het eerste onderzoek?

Toen de doktersassistent Maries ogen onderzocht, zag ik dat die man letterlijk van kleur veranderde. Het was zo erg dat het mij choqueerde. Hij snelde de kamer uit, en samen met een tweede arts kwam hij wat later terug. Die had maar enkele ogenblikken nodig om me daarna vlakaf te vertellen dat Marie een groot gat in haar netvlies had en dat ze blind zou zijn voor het leven.

Een zwaar verdict. Hoe reageerde jij?

De klap was zo hard, dat het voelde alsof ik werd verdoofd. Maar al snel troostte ik mezelf door te denken dat Marie wellicht een zeer goed gehoor zou hebben, waardoor ze het misschien tot muzikante zou kunnen schoppen.

Helaas kreeg je een tweede klap te verwerken: wanneer kwam je te weten dat Marie ook doof was?

Het heeft nog drie maanden geduurd voor ik het zeker wist, maar ergens had ik al een klein vermoeden toen ik nog in het moederhuis lag. De artsen voerden een vrij banale test uit om haar reflexen te controleren. Ze stelden vast dat Marie niet goed reageerde. Maar opnieuw hoefde ik me geen zorgen te maken: volgens hen was het goed mogelijk dat het na enkele weken beter zou gaan. Maar dat was totaal niet het geval. Marie lag in haar bedje en af en toe maakte ik een onverwacht geluid, in de hoop dat ze één keer haar hoofdje naar mij zou omdraaien. (stil) Maar dat gebeurde niet.

Jullie konden helemaal geen contact leggen met jullie dochtertje?

Moeilijk. We beseften snel dat Marie volledig opgesloten zat in zichzelf. Niemand kon weten wat er in dat kleine meisje omging. Uiteindelijk hebben we in het kinderziekenhuis een test laten uitvoeren die uitwees dat Marie volledig doof was.

Hoe ga je als moeder om met je kindje, als je weet dat ze je niet kan zien en niet kan horen?

Het was dag na dag letterlijk overleven geblazen. Marie wilde zelfs niet eten. In de volksmond zegt men dat baby's zichzelf nooit laten verhongeren, maar dat is dus fout. Ik voelde dat Marie dat wel zou laten gebeuren. Dat was enorm beangstigend. Maar we zetten door en gaven haar elk uur een voeding, telkens met kleine beetjes.

Konden jullie met Marie ergens terecht voor medische hulp?

Ja, maar telkens bij afzonderlijke specialisten die zelden het totale probleem bekeken. Maries aandoening, doofblindheid, was in ons land niet eens herkend als specifieke handicap – nog steeds niet trouwens. In tegenstelling tot andere Europese lidstaten. Nu ja, misschien ergens wel begrijpelijk want in België leven er slechts een twintigtal doofblinde mensen.

Is Marie voor 100% doofblind?

Ze ziet iets. De oogarts stelde vast dat Marie nog een heel klein beetje 'restzicht' heeft, een twintigste van wat een normaal mens heeft. En ook wat haar gehoor betreft, kregen we toch enigszins goed nieuws: toen ze acht jaar werd, heeft Marie een zware operatie ondergaan. De chirurgen hebben toen in haar hoofd een cochleair implantaat ingebracht, een apparaatje dat rechtstreeks in contact staat met haar gehoorzenuw. Sindsdien kan ze enkele klanken waarnemen. Maar hoe of wat? Wij weten het niet.

Het moet voor haar een overdonderende ervaring geweest zijn om plots toch iets te kunnen horen?

Zeker, en beangstigend ook. Vooral omdat we haar op geen enkele manier konden voorbereiden. De artsen waarschuwden ons immers dat – omdat ze nog nooit in haar leven iets gehoord had – het risico groot was dat ze na de operatie getraumatiseerd zou raken.

Maar de operatie is geslaagd?

Ja, ze heeft een klein beetje gehoor verworven. Er is toen letterlijk een wereld voor haar open gegaan. Wat er precies aan geluid bij haar binnen komt, weten we niet. Maar dat ze iets hoort, is zeker. Vooral onze jongste zoon Matthias (14) kan haar daarin zeer goed

peilen. Hij weet bijvoorbeeld welke muziek ze kan verdragen. En ook is hij te weten gekomen dat Marie vooral metaalachtige klanken hoort. (gelaten) Het is in elk geval beter dan niets hé.

Hoe onderga jij deze situatie als moeder?

Ik weet dat mijn kind in een defect lichaam zit, waardoor ze niet met de buitenwereld kan communiceren. Ze zit opgesloten, is compleet geïsoleerd. Net als mijn andere kinderen wil Marie misschien zoveel tegen mij vertellen, maar ze heeft de middelen niet.

Intussen zit Marie volop in de puberteit. Hoe ervaart zij dat, denk je?

Tja, er gaat van alles om in haar lichaam, maar ik heb er het raden naar hoe zij dat beleeft. Soms zijn haar broers boos omdat ze te veel geluid maakt. Dan wijs ik hen erop dat zij zich makkelijk kunnen uiten als ze aan het puberen zijn, en dat Marie ook het recht heeft om zich te uiten. Maar ja, als Marie zich al uit, dan begrijpen wij haar vaak niet. (lange stilte) Voor haar moet dat verschrikkelijk zijn. Heeft Marie dan niet het recht om boos te zijn? Ik vind van wel.

Hoe communiceren jullie eigenlijk met Marie?

Er zijn bepaalde gebaren die zij zelf ontwikkeld heeft en waarvan we intussen denken te weten wat die betekenen.

Kan Marie thuis leven, bij jullie?

Al sinds haar vijfde verblijft ze tijdens de week in het instituut Spermalie Brugge, een school voor doven, blinden en doofblinde. Het was zeer zwaar om haar af te geven. Maar gelukkig is ze toch nog heel vaak thuis. (denkt na) Toen Marie geopereerd was, moest ze na een tijd terug naar school. Toen heeft ze soms gehuild ze verwees in gebarentaal naar mama en thuis. Gelukkig krijgt ze dan op school de nodige troost en warmte.

Men zal er wellicht ook zeer goed uitgerust zijn om Marie alle mogelijke kansen te bieden?

Ze hebben daar grote inspanningen gedaan, ja. Zo hebben ze haar zeer eenvoudig kaartensysteem met tekeningen van objecten kunnen aanleren, waarmee we Marie duidelijk kunnen maken hoe haar

dagplanning eruitziet. Erg belangrijk, want ze heeft zeer veel nood aan regelmaat en structuur.

Hoe zelfredzaam is Marie?

Eigenlijk is ze volledig hulpbehoevend. Ze staat niet alleen op, ze beslist niet wat ze die dag gaat doen. Door de jaren heen heeft ze wel geleerd om zelfstandig te eten en drinken. Ze kleed zichzelf ook aan, maar dan moeten we wel alles in de goede volgorde klaarleggen en er mogen geen drukknopen of ritsen aan de pas komen.

Hoe gaan jouw zonen om met deze uitzonderlijke situatie?

Dat is voor hen niet altijd gemakkelijk. Ook zij hebben aandacht nodig. Soms protesteren ze dat ze die niet altijd krijgen. Tijdens het weekend sta ik immers volledig ter beschikking van Marie. En als ze in het instituut verblijft, willen de jongens ook hun deel van de moederlijke aandacht. Maar dan ben ik vaak zo moe, na een voltijdse dagtaak op het werk, dat ik dit niet meer kan opbrengen.

Erg belastend, voor iedereen.

Tja, we moeten allemaal met de situatie leven zoals ze is. Ook ik kan die niet veranderen. Gelukkig heeft Matthias een zeer goed contact met zijn zus, ze spelen en lachen ook samen. Hij leest ook zeer goed haar lichaamstaal, hij weet als geen ander wanneer Marie verdrietig of kwaad is. Ze is 16 nu, al die tijd kunnen we allemaal redelijk goed raden hoe ze zich voelt. Maar het blijft bij raden, hé.

Zijn jullie door de handicap van Marie een hechter gezin?

Dat weet ik nog zo niet. Meegaan naar familiefeesten, bijvoorbeeld, is moeilijk voor Marie. Als je haar in een kleine ruimte brengt, zoals een restaurant, dan wordt ze bij wijze van spreken stapelgek. Ze kan dat niet plaatsen, dan wordt ze zeer zenuwachtig en is het voor de rest van de dag alle hens aan dek. Wij kunnen als gezin heel weinig samen doen. Zelfs onze vakanties nemen we apart.

Hoe moet het verder als jullie niet meer voor Marie kunnen zorgen?

(ernstig) Als ik even egoïstisch mag zijn, dan zou ik Marie het liefst van al meenemen als ik zelf moet gaan. Uiteraard zal ik dat niet doen, maar ik wil als ouder niemand belasten met de opdracht om de permanente zorg voor Marie op zich te nemen. Toch zien wij dat

onze zonen onbewust de latere begeleiding van Marie in hun toekomstbeeld incalculeren. Dat is een grote troost.

Hoe ervaart Marie haar eigen leven, denk je? Zou ze zich volwaardig voelen als mens?

Dat is een zeer moeilijke vraag. Ik hoop natuurlijk dat ze gelukkig is. Wij vragen ons elke seconde af hoe Marie zich voelt, maar we merken wel dat ze vaak gevoelens heeft van frustratie. Omdat de buitenwereld haar niet begrijpt. Of omgekeerd. Dan reageert ze door zichzelf pijn te doen, of ze sluit zich op in zichzelf. Marie heeft vaak de behoefte om gewoon niets te doen, ze wil ergens ongestoord zitten.

Waarom zou ze dat doen?

Ik vraag het me zelf af. Is ze gewoon moe maar toch gelukkig? Of is ze misschien zodanig moedeloos doordat niemand haar begrijpt? (zucht) We hebben enkele jaren geleden gemerkt dat ze het wou opgeven. Wellicht was ze depressief, ze was emotieloos, had in niets nog zin. Ze heeft toen een tijdje medicatie genomen en zo is ze er weer bovenop gekomen. Of heeft ze soms een afkeer van de buitenwereld? Niemand die het weet zijzelf kan het helaas niet vertellen.

Is dat je grootste wens? Om haar ooit te kunnen doorgronden?

Absoluut! Waarover droomt ze? Hoe beleeft ze de dingen? Ziet ze mij even graag als ik haar? Ach, ik weet dat die wens nooit in vervulling zal gaan ik zal voor de rest van mijn leven moeten blijven raden wat er in mijn dochter omgaat.

Bron: Dag Allemaal, auteur: Erwin Ysebaert

5.

REISVERSLAG VAN JAAK :Tübingen (van 2 tot 8 augustus 2010)

Dag 1 : maandag 2 augustus

Ik ben doofblind en woon in Klavervier, een tehuis van het begeleidingscentrum Spermalie. Eerst dachten de begeleiders van Klavervier aan iemand anders om mee te gaan op reis. Doch dit ging niet door. Geert (de huisverantwoordelijke van Klavervier) vroeg dan aan Bernard en Carine of ik, JAAK, meekon. Carine was niet onmiddellijk akkoord. Na enkele gesprekken met Geert werd dan toch beslist dat ik meekon.

KLAPKLAP... Klappen in de handen is voor mij een teken dat ik iets heel leuk vind... en ik was dan ook heel blij dat ik op reis kon.

De voorbereidingen begonnen. Regelmatig kwamen er mails vanuit Duitsland. Carine vertaalde die en stuurde die door naar Kelly (één van mijn begeleiders). Zij zette dan nog eens alles om in eenvoudiger taal zodat ik met mijn leesloupe het programma kon meevolgen. Maar goed ook, want meestal weten mensen na verloop van tijd niet meer welke dag het is, of wat er op het programma staat. Ik wist perfect de volgorde van de activiteiten. Nu maar hopen dat er niet teveel dingen veranderen.

Maandagmorgen om 05:00 uur zat ik al klaar. De nachtdienst had me vroeg wakker gemaakt! Mijn chauffeur Bernard en tolkbegeleider Carine kwamen me perfect op tijd ophalen!

Daag! De reis kon beginnen...of toch niet... 'waar is mijn heuptasje....???' Oh jee....vlug terug naarbinnen. Gelukkig was de inslaper niet weer ingedommeld...nee in de kamer lag het niet, ook niet in de keuken...oef..het zat in de rugzak...ja...het zal de stress geweest zijn. Gisteren had Kelly samen met mij de koffer gepakt en ook de rugzak. Was ik even vergeten.

Eerste halte: het station van Brugge. Ook eerste sigaretje, buiten natuurlijk, want het stationsgebouw is rookvrij!
Ontmoeting met CONNY (gebaar Conny = meisje) en HILDE.

De trein is altijd een beetje reizen. We gingen voor ons eerste traject BRUGGE-BRUSSEL.

In Brussel ontmoette ik de andere medereizigers. Carine spelde de namen: JOS en ELINE, EVA, LEO, FRANÇOISE, PETER en KOEN. GAETAN en PETRA gingen met de auto naar Duitsland.

Tweede trein: BRUSSEL – KEULEN. De trein is altijd een beetje reizen en ...valiezen sleuren...door de drukte in sommige stations was dit voor mij niet steeds mogelijk. Dus volgde ik aan de arm van Carine en struikelde ik soms wel eens over haar wielmpjes...ik bedoel van haar valies. We volgden Bernard die voortsukkelde met twee koffers, die van hem en van mij. Mooie valies hé, rood!

PFFF.... als ik dat zeg, dan ben ik meestal niet zo tevreden omdat het wat vlug moet gaan,of omdat ik niet goed kan voelen,of....

Het moet soms wat vlug gaan...de trap op, trap af, tunnel in ...naar de trein.Trap op, de gereserveerde stoelen gaan zoeken. Niet zo eenvoudig op de trein naar Duitsland...

In Keulen opnieuw hetzelfde....PFFF. ..oef een goede zitplaats: zo kan ik weer uit het raampje turen. Zijn we nu al in Duitsland?

Ja hoor en straks moeten we weer overstappen, naar een andere trein naar STUTTGART.

Op die trein zit een mama met een meisje van ongeveer 15 maanden. En weet je hoe ze heet? Je raadt het nooit: LINA. Mijn nichtje is ook een LINA. Ja ik heb een zus RIA, die is getrouwd met HANS en samen hebben ze twee meisjes: MIA en LINA.

Zo zit ik te dromen in de trein en door het raampje te turen. Het landschap verandert. Er komen meer BERGEN.

Ik eet een beetje, drink mijn flesje leeg en kijk naar buiten. De anderen dommelen wat in. Ik niet ...ik wil geen tijd verliezen en verlang naar Duitsland.

In Stuttgart nemen we een kleinere trein naar Tübingen.

Oef. De treinreis is goed verlopen. De armen van Bernard zijn wel tien centimeter langer geworden door het sleuren van de koffers.

Sommige stations kunnen nog wat aangepast worden voor mensen die niet goed zien en begeleiding nodig hebben.

Daar vertelt Carine me wat: er is ook een hond mee! DINKY. Dit is de geleidehond van Françoise. MOOI.

Vanuit het station van Tübingen is het nog 15 minuten stappen. Het is warm, we zijn wat moe van het reizen en ...Duitsland is niet plat. De straten van Tübingen zijn hellend tot steil. Dat wordt klimmen. Aan het hotel aangekomen...heb ik toch wel een sigaartje verdiend hé!!

Onze kamer.... MOOI ! Zoals nogal vaak zijn die hotelkamers wat klein. Carine zwiert een stoel in de gang. Zo heb ik meer ruimte voor mijn valies. Ze toont me de indeling van de kamer, mijn bed, de TV, de badkamer.

Hierna gaan we wat wandelen...we moeten echter vluchten naar een terrasje want het begint te regenen. Ik heb het gevoel dat we in België zitten, maar nee hoor: ik zit in DUITSLAND op een terras onder een grote parasol, maar ook nog met de paraplu van Bernard. Gelukkig heb ik ook een lekker biertje uit Duitsland. Carine drinkt te vlug en wordt er zowaar wat dronken van.

Om 18:00 uur verzamelen we aan het hotel en gaan we te voet naar de CLUB. Wat is dat ver zeg! En zoals ik reeds vertelde: Duitsland is niet plat: het gaat op en af.

We worden verwelkomd aan de deur door Peter Hepp, maar hierdoor is de rij wachtenden lang. Dag Peter, we zijn uit België en ... hebben honger... we zullen nog lang moeten wachten. ....

Het rood wijntje smaakt heerlijk, zodat ik er nog eentje bestel. Hier hoef ik niet elke keer te betalen met geld, maar met een bonnetje.

We krijgen een pet van Duitsland (germany) en een map met documentatie. Kelly zal dit wel lezen!

Na het avondeten drink ik nog een biertje. Wat een leuk glas: het is er een met een handvat.

We wachten niet op de toespraken en stappen terug naar het hotel. Het is ondertussen al 22:30! Nu mag je mee met Bernard, zegt Carine. Ze laat me voelen aan de dikke buik van Bernard. Ok! Douche, bed in! Morgen dag 2!

Dag 2 : dinsdag 3 augustus

Bernard schudt me wakker om 07:00 uur. Ik sliep nog vast. Het zijn goede bedden in Duitsland!

Om 07:30 uur komt Carine kijken of alles ok is. Nog even wat deodorant en after-shave... ja welk T-shirt zal ik vandaag aan-

doen...even kijken, of liever even ...mmm ruiken.. ja, deze, deze paarse- MOOI ! Klaar! Ook de rugzak is al klaar. De sigaartjes en de sigaretjes zitten in het heuptasje.

Carine vraagt of ik de pet van Duitsland wil aandoen, maar nee hoor...ik heb mijn "pet-préféré" met mijn naam op: JAAK !

Het ontbijt is in buffetvorm. Het zaaltje is wat nauw, klein en donker. Carine haalt mijn fruitsap, ze brengt een croissantje en broodjes met kaas, hesp en confituur. Er is ook lekkere koffie. Is er geen ei?? Carine gaat kijken. Nee: het ei is op.

Als vullertje eet ik nog een beetje fruityoghurt.

Om 8:15 verzamelen we opnieuw om een groepsfoto te nemen op de trappen aan de kerk. Een foto met pet, een foto zonder pet...en lachen maar!

Met een bus van het openbaar vervoer rijden we naar de botanische tuin: MOOI. We kunnen voelen, kijken, ruiken, stappen...Ik geniet... In de serres mag ik geen planten aanraken, want er kunnen giftige planten zijn! Dan stap ik met mijn beide handen op de schouders van Carine.

De bus brengt ons terug tot dichtbij de CLUB voor het middageten. 's Namiddags reden we met een toeristenbus naar Ulm, naar het BROODmuseum. De busreis was lang, maar ik kijk graag naar buiten, naar de bergen, naar de huizen, naar de wolken, de zon, de koeien....Goh, wat is de wereld MOOI

We voelen de graansoorten waarmee brood gemaakt wordt: tarwe, spelt, rogge, haver. Dat werd vroeger gemalen met een steen. Ik mag dat allemaal eens proberen.

Vandaag zouden we ook brood maken. Kleine ontgoocheling: het deeg was reeds klaar. We maakten drie verschillende vormpjes die dan in de oven gebakken werden: een slak, en hart, een vogel.

We hebben nog wat tijd over en ...ook dorst. Op een terrasje geniet ik alweer van een sigaartje en een glas bier. Ik mors wat bier op mijn T-shirt! Jammer, maar het zal wel drogen!

Voor het vertrek terug naar de club krijgt iedereen zijn gebakken broodjes. Die ruiken heerlijk. De meesten beginnen ervan te eten. Ik niet. Ik heb nu geen zin!

De bus brengt ons terug naar de CLUB waar ik twee borden eet, mijn rood wijntje drink en geniet van mijn biertje. Ik kan dit op drie

verschillende manieren vragen: PINT, spellen BIER, B I E R, of het gebaar van een handvat maken! Bier voor stoere kerels!
Ik heb zin in een sigaretje? Geen probleem: Carine gaat mee naar buiten en daar kan ik roken. Ook Conny komt eens kijken! Ze hebben zo'n plezier omdat ik de as aan mijn sigaret zo lang als mogelijk laat worden...

We stappen terug naar het stadscentrum en doen nog een terrasje... ik bestel een grote koffie! Mmm tijd voor mijn broodjes! Dat is lekker met die koffie! En dan nog een sigaretje. Wat kan een mens meer verlangen? Misschien zijn bed: om 22:45uur vraag ik aan Carine om te gaan slapen.

Dikke kus, slaapwel en tot morgen! Dag 3

Dag 3 : woensdag 4 augustus

Carine komt alweer 'inspecteren'. Ze vertrouwt me precies niet, maar ik kan me volledig zelfstandig klaarmaken. Of vertrouwt ze Bernard niet? !!!

Ik zeg haar vandaag 'BOOT'. Ja, ik ken het programma goed! Carine vraagt mijn adressenlijst, maar nee, ik vond die niet in mijn koffer, ik heb geen. Carine vraagt het nogmaals, maar nee ik heb geen mee! Ze blijft echter zeuren en vraagt me om te kijken in mijn portefeuille...en ja hoor, daar zit een klein papiertje in met de adressen om kaartjes te schrijven. Kelly heeft aan alles gedacht.

Ontbijt: is er vandaag ei? Ja hoor! Mmm lekker!

Naar de boot: het is een boot met rugleuningen. Een man duwt met een stok de boot voort. Heerlijk! Zalig! Ik geniet...klapklapklapklap... Ik ben heel communicatief en vertel veel. Ik vind dit super en klap ik in de handen. Hoe kan het ook anders: ik voel de zon en geniet!
Na de boottocht, die jammer genoeg te kort was, gaan we kaartjes kopen. Op een terrasje schrijft Carine en ik zet mijn naam JAAK. Een kaartje voor Ria en Hans en de kinderen Mia en Lina. Een kaartje voor broer Luc en Lena, een kaartje voor broer Patrick, een kaartje voor broer Marc en een kaartje voor klavervier en broer Eric. Nu nog postzegels kopen en de kaartjes in een brievenbus steken. Zo ben ik gerust!

We moeten dan terugstappen naar de CLUB en ...vlug eten, want de bus staat al klaar!

Ik zit graag op de bus en kijk naar buiten; het glooiende landschap, de bergen, de bomen, de weiden, de windmolen op een berg.
MOOI...

We rijden naar het klooster (KERK). Ik krijg informatie, ik mag voelen, ik mag kijken naar het licht. Ik mag bidden in de stoelen van vroeger!

Er is ook een maquette. Dat ik leuk om te voelen....ik zou daar nog uren kunnen blijven. Carine zoekt me een medaille, maar dat hebben ze daar niet. De kloosterlingen zijn al jaren geleden gevlucht... We hebben nog net tijd om een biertje te drinken en een sigaartje te roken...amaai het moet hier wel allemaal vlug gaan. De bus brengt ons alweer terug naar de CLUB voor het avondmaal.

Eindelijk krijgen we vandaag aardappelen. Het waren anders altijd 'spaghetti's' en die kwamen de keel uit bij sommige mensen. Ik, ik ben gemakkelijk en eet alles! Ik vraag zelfs nog! En ik krijg zelfs twee dessertjes, maar ... voor mijn biertje (handvat) na het eten is er geen tijd meer, zegt Carine. We moeten vlug gaan slapen, want morgen is het vroeg opstaan! Om 06:00 uur!!!

Dag 4: donderdag 5 augustus

Bernard moet me wakker schudden om 6 uur! Het ontbijt staat beneden al klaar. Oh jee, het regent, er zijn grauwe wolken, geen zon te bespeuren. Jammer voor onze daguitstap!

Maar, zoals altijd ben ik klaar. Afspraak is afspraak. Carine zegt 6:30, dus ben ik er!

Na het ontbijt gaan we te voet naar het station, waar de bus op ons wacht.

Vandaag: CARNAVALmuseum. We worden verdeeld in groepen, staan klaar bij de eerste groep...maar worden voorbijgestoken door de Russen...dus moeten we wachten in de cafetaria die nog niet open is...een wandeling maken is geen optie want het regent .... Gelukkig zit Dinky ook bij mij aan tafel en ik mag hem strelen.
MOOI, hond DINKY!

Eindelijk kunnen ook wij binnen en enkele maskers proberen, voelen, bekijken....LEUK, MOOI klapklap... neem je een foto van mij?
MOOI hé!!

We wandelen dan naar een restaurant. Ik krijg een biertje in een glas zonder handvat....lekker eten, hamburger met gebakken aard-appelen. MMM

Namiddag: wandelen zonder (GEEN) schoenen. Het regent: jam-mer, jammer! De schoenen in kastje en dan beginnen we...stap stap stap...door modder, water, over zand, houtschilfers, kleine kei-en, grote keien, gras, met leuning, zonder leuning, plat en niet plat, stijgen en dalen, omhoog en omlaag, PFF, PFF PFFF, een drietal keer denk ik eraan te stoppen, waar brengt Carine me naartoe...? Gelukkig is er ook soms een rustplaats waar we kunnen ruiken aan kruiden, bloemen, voelen aan dierenhuiden...ik herken het schaap. Mmm mooi! Lekker!!

Carine, ik moet naar de WC!!! Help hierboven is geen WC...dan maar tegen een boom...??? Oef het lukt!

Daar gaan we weer...PFF wat is dit moeilijk, maar we gaan door, we moeten wel.

Na een helse tocht van 1,30 komen we terug aan rond 16:50, maar de bus komt ons weer halen om 17:00 uur! Ik wil koffie!!! Ok, busje moet maar even wachten...

We rijden naar de club voor het avondmaal....Carine zet me aan ta-fel...maar...waar is mijn pet en mijn bril? Pff? Help, Carine rent nog naar de bus, die is al weg...ze loopt naar de organisatoren en vraagt of ze soms een pet gezien hebben...ze zullen kij-ken...gelukkig helpt Georg, een Duitse man.

Plots komt Conny zeggen dat ik, JAAK in de rugzak zoek. En ja hoor...ik vind dan toch in een of ander hoekje mijn pet en bril. Dol-gelukkig Klap klap! Een brede lach op mijn gezicht.

Oef...wat een mooie dag: de maskers, de weg in de bus, omhoog, omlaag, draaien, wandelen, voeten...ik vertel en vertel...

Na een rood wijntje en een biertje en een sigaartje is het genoeg geweest en stappen we terug naar ons hotel. Morgen weer een nieuwe dag. Jammer morgen geen MIS en geen voordracht. Veran-dering in het programma.

We zien wel: eerst slapen! Nog 1, 2, 3 dagen en dan gedaan.

Dag 5: vrijdag 6 augustus

Carine had gezegd opstaan om 07:00 uur. Ehwel waar blijft ze...?
Carine had wat langer geslapen. Dan ga ik met Bernard ontbijten en daarna een sigaartje roken.

We stappen dan naar een andere locatie voor een voorstelling van hulpmiddelen, zo ook een TV-leesloupe van de firma OPTelec.
Carine schrijft enkele namen voor me op: DINKY, JOS, ... leuk...

We wandelen naar de CLUB voor het middagmaal.

In de namiddag gaan we kijken naar de fietsen. Bernard fietst met mij in een duofiets met motor...heerlijk en wat een snelheid halen we samen! Zo'n fiets is wel duur....ik zal nog een beetje moeten sparen...

We rijden dan met de bus naar het stadscentrum om een koffietje te drinken met een stukje taart! Oei, mijn sigaretten zijn op...Carine? Ja we gaan sigaretten kopen. In DUITSLAND zijn die wel duurder, 6 euro tegenover 5,70 euro in België. Dankuwel winkeljuffrouw voor de sigaretten! Klapklap .. ik ben blij!

We rijden met de bus terug naar de CLUB en willen daar een aperitiefje drinken, maar het is nog gesloten. Dan maar een sigaretje roken.

Conny trakteert aan tafel met een glaasje rode wijn: dankuwel Conny!

We krijgen de groepsfoto. Sta ik, JAAK erop? En hond DINKY?? Even kijken met de loupe van Françoise...DINKY... mooi!

Ik wil wel nog een biertje...handvat...wil iemand een foto nemen aub? Mooi!!

Het wordt precies wat frisser..en ...eigenlijk wil ik naar bed...ok!
Daar gaan we weer voor een 20-tal minuten naar het hotel! Het laatste stuk is wel heel steil...en het roken is eigenlijk niet goed voor mij en voor mijn conditie!!!
Morgen om 7 uur? Ja hoor!

Dag 6: zaterdag 7 augustus

Ik ben al klaar als Carine me komt halen...en in mijn rugzak zit ....mijn zwemgerief! Vandaag staat zwemmen op het programma!!!

Carine kijkt wat verschrikt!!! Gelukkig zijn er nog die gaan zwemmen en kunnen we mee met Peter en Koen. Het is een prachtige dag, met een mooie blauwe hemel en een stralende zon!

Carine begeleidt me in het water en zorgt ervoor dat ik niet tegen de mensen aanzwem. Ze leidt me ook naar de waterglijbaan. Super...klapklap nog, nog!!! Ook onder de douchestraal in het zwembad is het leuk!!!

Gaetan trakteert met porto...mmm lekker! Klapklap!
's Middags eten we spaghetti met sla..? Rare combinatie vindt iedereen, maar ik eet alles!

De bus voert ons dan naar de grotten. Vroeger woonden daar beren, maar nu is de BEER dood. Ik voel de druiptenen, ik voel de vochtigheid en de kilte (9 graden). Ik had gelukkig een pull mee! Soms moesten we ons bukken om niet tegen het plafond aan te lopen...geef mij maar de zon, een terrasje, een biertje en een sigaretje. Meer moet dat niet zijn!

Na de tocht door de donkere grotten kijk ik in een souvenirshop en ...koop ik een beertje...

Rond 18 uur zijn we terug in het hotel. Carine zegt dat ik moet douchen en me mooi maken voor het FEEST! Zodoende sta ik om 19 u klaar: mooie broek, mooi t-shirt, after-shave en ... .. de pet van Duitsland!

We eten lekker vlees met groenten en drinken wijn en bier.

Plots krijgen we allemaal een BALLON. Er komt een drumband en we kunnen het ritme voelen. Hé...ik hoor....Carine krijgt er zowaar tranen van in de ogen...komaan... ze sleurt me op de dansvloer voor de polonaise en voor het dansen...super.. klapklap ... ik maak de ballonnen stuk... leuk!!!

Jammer, maar om 22 uur stopt de muziek reeds en om 22:30 hou ik het voor bekeken en wil ik gaan slapen. Carine brengt me naar de kamer...slaapwel...morgen naar huis....

Dag 7: zondag 8 augustus

We staan weer op om 7 uur en ik maak mijn valies. Carine komt even checken, maar ze laat me doen. Ik weet wel wat ik moet doen: de vuile was zit al in een plastic zak. Alles terug in de valies. De

badkamer controleren, voelen in bed, onder hoofdkussen, onder laken. Voelen op de grond. Nee, alles is klaar!
Voor de laatste maal neem ik het ontbijt met ... ja hoor met ei!!!
Ik rook nog een sigaartje en vandaag stap ik alleen terug naar binnen, want ik moet naar het toilet!!!

Dan stappen we met de koffers naar het station en daar gaan we weer...trap op, trap af...trein op, trein af... Deze keer had Bernard voor assistentie gezorgd in Stuttgart en Keulen. Zo werden we begeleid naar de trein...

Na een tocht met wel veel drinken, maar weinig eten kwamen we om 18u20 aan in Oostkamp. Ik toon de weg aan Bernard...ok, hier zijn we...terug thuis...

Even mijn beertje tonen en kijken onder de TVleesloupe naar het programma en ...en ...en vertellen en ...tekenen...en...dromen van een volgende reis....?!?!

Ik denk niet dat ik een last geweest ben, niet voor mezelf en niet voor de Vlaamse groep en niet voor de anderen. Ik vertelde misschien weinig of maakte geen praatje, maar zo ben ik... ik geniet op mijn manier.

Bedankt Kelly voor de voorbereiding...

Bedankt Bernard voor het dragen van de koffer...

Bedankt Conny voor het glaasje rode wijn...

Bedankt Peter en Koen dat jullie met mij gingen zwemmen...

Bedankt Eva om eens te komen kijken als ik aan het roken was...sorry voor de reukhinder!!!

Bedankt Eline voor de vele praatjes...

Bedankt Gaetan en Petra voor de foto's...ik ben al benieuwd!

Bedankt Françoise voor Dinky! Ik mocht DINKY zo vele keren strelen...Dag DINKY...

Bedankt Jos voor je interesse in mij en ja hoor, ik ken je naam goed:
JOS, J O S

Bedankt Hilde en Leo dat ik bij jullie aan tafel mocht zitten...

Bedankt Carine voor de arm, de hand, ...

Verlag: Jaak

6.

DOOFBLINDHEID EN DROMEN:

Hoe droomt iemand die blind én doof is?

Terwijl alle lichten uitgaan en u uw ogen sluit, werken onze hersenen gewoon door. Zij kneden emoties, ervaringen en prikkelingen samen tot dromen en nachtmerries. Vaak gaan dromen gepaard met beelden en geluiden. Maar hoe droomt iemand die doof én blind is? En maakt het nog verschil of iemand al vanaf zijn geboorte doof en blind is?

Blind én doof vanaf de geboorte

Mensen die vanaf hun geboorte niet kunnen zien en horen dromen zeker wel, maar vaak zijn deze dromen heel anders dan die van mensen die niet doof en blind zijn. De belangrijkste zintuigen zijn voor hen immers niet kijken en horen, maar voelen, proeven en ruiken. Zij zullen dus dromen over geuren, gevoelens, prikkelingen en smaken.

Blind vanaf de geboorte

Het is te kort door de bocht om te zeggen dat het visuele systeem van mensen die nooit hebben kunnen zien niet actief is tijdens dromen. Hoogleraar F. Lopes da Silva van de universiteit van Amsterdam deed onderzoek naar blinde dromen. Hij betwijfelt of blindgeborenen kunnen zien, maar hij beweert wel dat het visuele systeem actief is. “Je kunt wel zeggen dat blinden ‘virtuele dromen’ hebben, dus wel dromen ervaren en er in hun hoofd beelden bij kunnen oproepen, maar die beelden niet echt zíen.” Een voorbeeld: blinden weten hoe een vierkant getekend wordt en kunnen zich daar in hun hoofd een voorstelling van maken, ook al hebben ze een vierkant nooit echt gezien.

WIST U DAT...

...96 procent van de mensen wel eens déjà vu heeft meegemaakt, maar dat dit verschijnsel niet te verklaren is?

Doof vanaf de geboorte

Mensen die vanaf hun geboorte doof zijn, horen waarschijnlijk geen geluid in hun dromen. De hersenen hebben namelijk nog nooit geluid verwerkt en weten niet hoe ze dit moeten verwerken in dromen.

Op latere leeftijd doof of blind

Een heel ander verhaal wordt het als iemand op latere leeftijd niet meer kan horen en zien. Als een persoon de magische leeftijd van zeven jaar is gepasseerd, dan blijft hij of zij altijd in beelden en geluiden dromen.

Stel, iemand van acht jaar kan plotseling niet meer zien en horen, dan kan deze persoon zijn hele leven nog dromen van geluiden en beelden. Toch is het wel logisch dat de weggevallen zintuigen in de loop van de tijd minder nadrukkelijk aanwezig zijn in dromen en dat iemand steeds vaker droomt in smaken, geuren en prikkels.

Tim KRAAIJVANGER – Scientias.nl 08/02/2011

<http://www.scientias.nl/hoe-droomt-iemand-die-blind-en-doof-is/24738>

7.

UIT DE KRANT : Prestaties van een fotogenieke geleidehond

Ik ben woef Florus en heb een verhaaltje over één van mijn prestaties en de gekke ideeën van mijn baasje Gerry. In 2009 kreeg mijn baasje via een blinden forum de vraag wie zich als woef kandidaat wou stellen om een blindengeleidehond als fotomodel in te zetten voor een de actie duodag.be dienstjaar 2010.

Doch de vraag was om een lichte huidskleur te bezitten terwijl ik, woef Florus, een zwarte labrador ben. Tja ik kreeg tranen in mijn

oogjes, waarom moest men licht kleur zijn ? en begon mijn baas met grote ogen en opgetrokken oortjes te bekijken met de hoop dat hij zou zien dat ik toch graag als fotomodel wou fungeren, tenslotte wist ik dat hij nog een klein tikkeltje kon zien dus met mijn kwispelde staart wachtte ik af of ie zou reageren.

En tja hoor , hij zag aan mijn lichaamshouding dat ik glunderde van nieuwsgierigheid. Snel reageerde hij op de mail maar melde dat Floruske een zwart woefke was. Een week later was het bingo en hij vertelde mij dat we de volgende week al naar Vilvoorde moesten afzakken naar een fotograaf zijn fotostudio.

Natuurlijk was ik benieuwd wat men allemaal ging voorstellen welke houdingen en poses ik moest presteren.

En tja , ik kreeg de opdracht om op een verhoogd platform te springen (zeker driemaal mijn heup hoogte) maar ' heel hoog springen ' zoals een echte sporter werd mij nooit aangeleerd hoor dus ik trok een smoel tot tegen de grond en weigerde dit commando zo maar uit te voeren met het gedacht ' speelt maar met jullie eigen poten zenne '

Maar mijn baasje was daar niet gelukkig om en bundelde al zijn krachten samen om mij als een baby-puppy in zijn stevige armen te leggen en alzo mij op de juiste plek te laten plaats nemen. Maar toch was ik zeer nerveus want op zulk een hoogte zitten en staan was mijn ding niet hoor, doch mijn baasje greep in met het commando ' rustig ' en ik begreep dit maar al te goed en deed mijn best rustig te blijven om iedereen tevreden te stellen.

Er werden verschillende foto's genomen met en zonder mijn baasje Gerry en na een dik half uurtje was deze sessie geklaard. Na het einde van de foto sessie kreeg ik, zoals gebruikelijk, de nodige knuffels en een groot snoepeke wegens 'uitstekend gedrag' dus eind goed alles goed 😊 In het jaar 2010, eind april, werden we nog eens uitgenodigd voor de afsluiting van de Duodag 2010 en ik, Floruske, en mijn baasje werden af en toe verwend met een snoepje en een drankje.

Diervriendelijke groeten van Florus
(ex-geleidehond van Gerry Guldentops).

Bron: hondenpuppies.nl 10-01-2011

<http://www.hondenenpuppies.nl/blindegeleidehond/prestaties-van-een-fotogenieke-blindegeleidehond/>

8.

UIT DE KRANT: HANDPALM ALS VERVANGER VAN BLINDENSTOK

AMSTERDAM - Designer Calin Giubega denkt een manier te hebben gevonden voor blinden die graag zonder blindenstok willen lopen. Hij ontwierp een concept-apparaat dat door middel van sensoren blinden de weg wijst.

© ANP

Het concept, genaamd Munivo, moet gemaakt worden van siliconen, zodat het fijn in de palm van de hand past en ergonomisch is. Munivo moet de omgeving gaan meten met 'remote sensing' sensoren. Wanneer er een obstakel in de weg staat, moet het systeem druk uitoefenen op de handpalm. De gebruiker zou dan aan de mate van druk de positie het obstakel kunnen inschatten.

Guibega stelt in zijn concept tevens elektromagnetische balletjes voor. Door verschillende posities van de ballen voor te programmeren, zou de slechtziende objecten kunnen herkennen. Wanneer de balletjes bijvoorbeeld naar elkaar toe bewegen, dan zou dat kunnen duiden op een versmalling van de weg.

Zoals het een echt concept betaamt, is het niet duidelijk of de maker Munivo daadwerkelijk op de markt wil brengen.

Bron: *Nuzakelijk.nl* (Lorenz van Gool) 14/02/2011
<http://www.nuzakelijk.nl/innovatie/2446635/medic-monday-handpalm-als-vervanger-van-blindenstok.html>

9. Rechten van buspassagiers treden in werking in 2013

Passagiers van bus- en touringcarmaatschappijen krijgen voortaan meer rechten als hun reis vertraging oploopt of als de bus betrokken raakt bij een ongeluk. Na de vliegtuig-, trein- en bootpassagiers worden ook de rechten van buspassagiers in EU-wetgeving opgenomen. Behalve een aantal basisrechten, zoals het recht op informatie en rechten van personen met beperkte mobiliteit, geldt de wetgeving alleen voor reizen met een afstand vanaf 250 km.

Na moeizame onderhandelingen zijn het Parlement en de lidstaten het na twee jaar eens geworden over een verordening die vanaf het voorjaar van 2013 van toepassing zal zijn op alle geregelde, nationale of grensoverschrijdende busdiensten met een geplande afstand van 250 km of meer. Passagiers die slechts een deel van deze lange afstand reizen, zijn ook gedekt.

Vergoeding

Als een autobus- of touringcardienst geannuleerd wordt of meer dan 2 uur vertraging heeft of als er sprake is van overboeking, wordt de passagiers onmiddellijk de keuze aangeboden tussen voortzetting van de reis, vervoer naar de eindbestemming via een andere route zonder extra kosten of terugbetaling van de ticketprijs. Biedt de vervoerder die keuze niet aan, dan hebben de passagiers recht op een vergoeding van 50% van de ticketprijs, bovenop de terugbetaling van de ticketprijs.

Bij een vertraging bij vertrek van meer dan 90 minuten, moet de passagiers bijstand worden geboden in de vorm van de verstrekking van hapjes, maaltijden en verfrissingen. In geval van onderbreking van de reis, een ongeluk of vertraging, waardoor de passagiers de

nacht ter plaatse moet doorbrengen, moet de exploitant de passagier bovendien een hotelkamer (tot €80 per nacht) voor maximum twee nachten aanbieden. Bovengenoemde verplichtingen gelden niet, als slechte weersomstandigheden of natuurrampen de busmaatschappij ervan weerhouden om veilig te kunnen opereren.

Busmaatschappijen moeten beschadigde en verloren bagage vergoeden tot €1200. Bij overlijden of letsel als gevolg van een ongeluk hebben de passagiers recht op een vergoeding tot €220.000 (of meer als de nationale wetgeving dat bepaalt).

Om kleinere bedrijven de kans te geven om zich aan te passen aan de nieuwe eisen, krijgen de lidstaten de mogelijkheid om bepaalde binnenlandse geregelde diensten of busdiensten waarvan een aanzienlijk deel buiten de EU wordt verricht van de wetgeving inzake de vergoeding vrij te stellen. Dat kan voor een maximum van vier jaar, met een mogelijkheid van één verlenging.

Basisrechten

Alle passagiers krijgen ongeacht de reisafstand het recht op informatie vóór en tijdens de reis. Op aandringen van de Europarlementsleden zullen personen met beperkte mobiliteit een aantal basisrechten kunnen genieten, ongeacht de reisafstand. Zij mogen niet geweigerd worden en hebben recht op bijstand als ze de busmaatschappij 36 uur vóór de reis op de hoogte stellen van hun behoeften. Als mobiliteitshulpmiddelen zoals rolstoelen beschadigd worden of verloren raken, moeten die zonder beperkingen worden gecompenseerd.

Opleiding van het personeel

Om personen met beperkte mobiliteit de bovengenoemde bijstand te kunnen bieden, moet het bus- en touringcarpersoneel voldoende opgeleid zijn. Als de exploitant geen geschikte bijstand kan verlenen, mag de passagier met beperkte mobiliteit zonder extra kosten worden begeleid door een begeleider van zijn/haar keuze.

Bron: Scientias.nl, 17 februari 2011

10.

Blinden kunnen geprinte foto's zien

Wetenschappers van de universiteit van Arizona hebben een bijzonder softwareprogramma en een speciale printer ontwikkeld. Het computerprogramma transformeert foto's in zwarte lijnen. Vervolgens drukt een printer de afbeelding af. De lijnen worden iets verhoogd, waardoor blinden de afbeelding kunnen voelen. Zo leren zij hoe iemand eruit ziet.

"Deze gezichtsfoto is zeer belangrijk voor blinden", zegt professor Baoxin Li van de universiteit van Arizona. Li werd geïnspireerd door een blinde onderzoeker die wenste toegang te hebben tot grafische informatie. Dit was een lastige taak, aangezien het team de juiste balans moest vinden tussen te veel en te weinig informatie. Een blind persoon moet een persoon kunnen herkennen, maar niet overweldigd worden met allerlei kleine details.

De printer zorgt ervoor dat de geproduceerde afbeelding wordt afgedrukt. Het apparaat duwt de zwarte lijnen omhoog, waardoor er reliëf ontstaat. "Op dit moment doet de printer een minuut over het afdrucken van een afbeelding, maar als we de software kunnen optimaliseren, dan kan het allemaal nog sneller", zegt Li.

De goedkoopste uitvoering van de printer kost enkele duizenden dollars. Li verwacht dat de prijs in de toekomst naar beneden gaat.

Bron: Het Nieuwsblad, 18 februari 2011

11.

Elektronisch netvlies laat blinde zien

De Duitse professor Eberhart Zrenner van het universitair ziekenhuis van Tübingen heeft een elektronisch netvlies ontwikkeld waarmee hij sommige blinden weer kan doen zien. Hij plaatste 1.500 lichtgevoelige dioden op chips en plaatste die in de ogen van drie blinde proefpersonen. Elke sensor werd verbonden met de cellen

van het netvlies die de elektrische impulsen naar de hersenen stuurden.

De resultaten waren verbluffend bij een 44-jarige man die langzaam blind was geworden vanaf zijn zestiende: hij herkent de dingen om zich heen en kan opnieuw de klok lezen.

12. Fax niet meer op referentielijst VAPH

Sinds 1/12/2010 staat het faxtoestel niet meer op de referentielijst van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH).

Door besparingen, de lage kostprijs en de weinige vraag naar een faxtoestel, heeft het VAPH besloten om de fax van de referentielijst te schrappen .

Nu de fax niet meer op de referentielijst staat kan je pas een terugbetaling krijgen als jouw faxtoestel minimum € 250 kost. Doe de aanvraag bij het VAPH met een A001-formulier, dan zal de Bijzondere Bijstandsc commissie van het VAPH jouw aanvraag onderzoeken. Je zal jouw uitzonderlijke vraag goed moeten motiveren.

Als je in het verleden al een terugbetaling voor een faxtoestel hebt gekregen kan het zijn dat je je fax moet herstellen of vervangen. Hier volgt meer uitleg:

1. Herstellingen:

Als jouw faxtoestel hapert of beschadigd is, kan je onder deze voorwaarden een terugbetaling krijgen op de herstellingskosten:

- Het faxtoestel is 2 jaar oud of ouder
- De herstellingskosten liggen boven de €250

2. Faxtoestel vervangen:

Als je thuis een faxtoestel heb en dit wil vervangen, dan is een eventuele terugbetaling ook afhankelijk van de kostprijs van het fax-

toestel. Als de prijs hoger is dan € 250, dan kan je een gemotiveerde aanvraag doen met het formulier 'Vereenvoudigde aanvraag van hulpmiddelen en aanpassingen'

(<http://www.vaph.be/vlafo/view/nl/589722-Formulieren.html>). De Bijzondere Bijstandscommissie van het VAPH zal jouw vraag onderzoeken. De kans is groot dat jouw aanvraag wordt goedgekeurd.

Is de prijs minder dan € 250, dan zal je, na een gemotiveerde aanvraag, van het VAPH een voornemen van beslissing ontvangen dat het VAPH de terugbetaling voorlopig weigert. Je kan dan een verzoekschrift tot heroverweging indienen, om zo persoonlijk aan de Adviescommissie te motiveren waarom de vervanging van jouw fax noodzakelijk is.

13. ACTIVITEITENKALENDER

☞ HELEN KELLER CLUB

- 19 maart 2011: bowling
- 23 april 2011: spel en/of wandeling
- 21 mei 2011: verrassingsreis
- Zondag 26 juni 2011: smultoer in Lichtervelde
- 27 augustus 2011: uitstapje naar Sint-Pietersplas in Brugge
- 24 september 2011: WDD in Rotterdam!
- 22 oktober 2011: Kipfestijn
- 26 november 2011: Algemene vergadering en verkiezing
- Dinsdag 27 december 2011: Kerstfeest

☞ 05, 06 en 07-05-2011 : REVABEURS GENT

In Flanders Expo te Gent wordt dit jaar de Reva-beurs georganiseerd. Een beurs voor hulpmiddelen voor personen met een handicap, thema van dit jaar is "Beperk je beperking". Ook Anna Timmerman zal er aanwezig zijn met twee korte workshops "social haptic communication". Dit op zaterdag namiddag 7 mei van 14u00 tot 15u00 en van 15u30 tot 16u30. Toegangstickets tot de beurs zijn gratis te downloaden van de Website : www.reva.be

☞ 11 juni 2011 10 u. : ALGEMENE VERGADERING VERENIGING ANNA TIMMERMAN v.z.w.

10-12.30: algemene vergadering met jaarverslag

Inhoudelijk thema: Verdrag van de Verenigde naties inzake personen met een handicap, wat betekent dit voor doofblinde personen?

12.30: een hapje en een drankje

Plaats: Spermalie, Snaggaardstraat 9 – 8000 Brugge

Iedereen is welkom. Leden van de algemene vergadering en toegestreden leden krijgen nog een persoonlijke uitnodiging.

☞ 12-06-2011 : ACTIVITEIT 'T BRUGSKE

Er wordt op zondag 12 juni 2011 een activiteit van 't Brugske georganiseerd. We gaan dan gezellig samen iets eten, gevolgd door een tandemtocht of go-cartocht. Meer informatie kan je vragen bij info@annatimmerman.be

☞ 01-08 -> 07-08-2011 : DOOFBLINDENREIS FINLAND

13de EUROPESE REHABILITATIE EN CULTURELE WEEK VOOR DE DOOFBLINDEN 2011 (ERCW 2011)

Plaats: Tuusula, Finland

Datum: van maandag 1 augustus tot zondag 7 augustus

Gastorganisatie: de Finse Doofblindenvereniging

Mr Heikki Majava - The Finnish Deafblind Association

P.O.Box 40, Fi-00030 IIRIS tel. +358 40 529 3439

email: ercw2011@kuurosokeat.fi

☞ 13-19 augustus 2012: EUROPESE VAKANTIE DENEMARKEN

De 14de Europese vakantie gaat door in Denemarken

Van 13 tot 19 augustus 2012 in de volkshogeschool voor doven Castberggård in Urlev, dichtbij Horsens.

De prijs per persoon bedraagt ongeveer 470 euro op basis van een tweepersoonskamer en 605 euro voor een éénpersoonskamer. Het aantal plaatsen is beperkt. Meer informatie www.cbq.dk

---

Eindredactie Tinne Eeckels en Paul Bulckaert

ANNA TIMMERMAN vzw – Snaggaardstraat 9 - 8000 Brugge